

Белорусский государственный университет

Филологический факультет

Кафедра русской литературы

Аннотация к дипломной работе

«Литература и жизнь (на материале русской литературы XX века)»

Шавыра Алеся Михайловна

Руководитель Федоров Д.В.

2015

Реферат

Общий объем – 59 машинописных страниц.

Список использованной литературы включает 62 позиций.

Ключевые слова: литературная социология, читательское восприятие, формы взаимодействия литературы и жизни, читатель как соавтор.

Объект исследования – формы взаимодействия между литературой, читателем и обществом.

Предмет исследования – ранние повести В. Аксенова, повесть «Пикник на обочине» А. и Б. Стругацких, манифест «Митьки» и последующие произведения В. Шинкарева, гиперроман «РОМАН» Р.Лейбова.

Цель исследования – проследить характер взаимодействия между литературой и общественным сознанием, установить особенности читательского восприятия художественных текстов, определить влияние литературы на индивидуальное и социальное самоопределение читателя.

Задачи:

- уточнить понятия литературной социологии и рецептивной критики как направлений современного литературоведения, определить их основные методологические принципы;
- установить степень и формы влияния произведений В. Аксенова, А. и Б. Стругацких, В. Шинкарева и Р. Лейбова на социум и социума на литературу.

Методы исследования: системно-функциональный анализ художественных текстов, контент-анализ особенностей их читательского восприятия.

Полученные результаты: системно-функциональный анализ художественных произведений В. Аксенова, Б. и А. Стругацких, В. Шинкарева, Р.Лейбова и контент-анализ их читательского восприятия доказывают, что между художественной литературой и обществом существует двусторонняя связь. Литература воздействует на индивидуальное и общественное сознание, формируя стиль и образ жизни определенной части социума. Социум, выступающий в образе читателя, влияет на литературу, выступая иногда в качестве соавтора.

Новизна научных результатов: работа представляет собой редкий тип исследования на грани традиционного литературоведения, литературной социологии и рецептивной критики. Помимо концептуальной новизны, автор вводит в науку о литературе новый историко-литературный материал, хранящийся в ее личном архиве.

Практическая значимость работы: результаты данного исследования могут быть использованы при изучении русской литературы второй половины XX века в средней и высшей школах Республики Беларусь. Работа прошла апробацию на студенческой научной конференции, проводившейся в 2015 г., и на Карповских научных чтениях в 2013, 2014 гг.

Дипломная работа выполнена самостоятельно.

SUMMARY

Thesis: 59 pages, 62 sources.

Keywords: literary sociology, reader's perception, forms of interaction between literature and life, reader as co-author.

The object of the research – forms of interaction between literature, reader and society.

The subject of the research – early works of V. Aksyonov, the short novel «Roadside Picnic» by A. and B. Strugatsky, the manifesto «Mitki» and subsequent works by V. Shinkarev, hypernovel «ROMAN» by R. Leibov.

The main purpose of the thesis – to trace the nature of interaction between literature and public consciousness, to define peculiarities of reader's perception of literary texts, to determine the influence of literature on individual and social self-determination of the reader.

The tasks:

- to clarify the concepts of literary sociology and receptive criticism as trends of contemporary literary criticism, to determine their basic methodological principles;
- to determine the level and forms of influence of V. Aksenov's, A. and B. Strugatskys', B. Shinkarev's, R. Leibov's works on society and influence of society on literature.

The methods of the research: systematic functional analysis of literary texts, content analysis of features of the reader's perception.

The obtained results: systematic functional analysis of works of V. Aksenov, A. and B. Strugatsky, V. Shinkarev, R. Leibov and content analysis of the reader's perception prove that there is a two-way relationship between literature and society. Literature affects individual and social consciousness, creating a style and way of life of a certain part of society. Society as a reader influences literature, acting sometimes as a co-author.

The novelty of the thesis: it is a rare type of study on the verge of traditional literary criticism, literary sociology and receptive criticism. In addition to the conceptual novelty, the author introduces new literary-historical material stored in her personal archives.

The practical significance of the research: the results of this research can be used in the course of Russian literature of the second half of the 20th century in the secondary schools and higher educational establishments of Belarus. The thesis has been tested during student scientific conference held at the Philological Faculty of BSU in 2015 and Karpov scientific readings in 2013 and 2014.

Рэфератульны аб'ём – 59 машынапісных старонак.

Спіс выкарыстанай літаратуры ўключае 62 пазіцыі.

Ключавыя словы: літаратурная сацыялогія, чытацкае ўспрыманне, формы ўзаемадзеяння літаратуры і жыцця, чытач як суаўтар.

Аб'ект даследавання – формы ўзаемадзеяння паміж літаратурай, чытачом і грамадствам.

Прадмет даследавання – раннія аповесці В. Аксёнава, аповесць «Пікнік на ўзбочыне» А. і Б. Стругацкіх, маніфест «Міцкі» і наступныя творы У. Шынкарова, гіперраман «РОМАН» Р. Лейбава.

Мэта даследавання – прасачыць характар узаемадзеяння паміж чытацкім успрыманнем мастацкіх тэкстаў і грамадскай свядомасцю, высветліць асаблівасці чытацкага ўспрымання мастацкіх тэкстаў, вызначыць уплыў літаратуры на індывідуальнае і сацыяльнае самавызначэнне чытача.

Задачы:

- удакладніць паняцці літаратурнай сацыялогіі і рэцэптыўнай крытыкі як кірункаў сучаснага літаратуразнаўства, вызначыць іх асноўныя метадалагічныя прынцыпы;
- вызначыць ступень і формы ўплыву твораў В. Аксёнава, А. і Б. Стругацкіх, У. Шынкарова і Р. Лейбава на соцыум і соцыуму на літаратуру.

Метады даследавання: сістэмна-функцыянальны аналіз мастацкіх тэкстаў, кантэнт-аналіз асаблівасцяў іх чытацкага ўспрымання.

Атрыманыя вынікі: сістэмна-функцыянальны аналіз мастацкіх твораў В. Аксёнава, А. і Б. Стругацкіх, У. Шынкарова, Р. Лейбава і кантэнт-аналіз іх чытацкага ўспрымання даказваюць, што паміж мастацкай літаратурай і грамадствам існуе двухбаковая сувязь. Літаратура ўздзейнічае на індывідуальную і грамадскую свядомасць і такім чынам фарміруе стыль і лад жыцця пэўнай часткі соцыуму. Соцыум, які выступае ў вобразе чытача, уплывае на літаратуру, часам набываючы якасць суаўтара.

Навізна навуковых вынікаў: работа ўяўляе з сябе рэдкі тып даследавання на мяжы традыцыйнага літаратуразнаўства, літаратурнай сацыялогіі і рэцэптыўнай крытыкі. Акрамя канцэптуальнай навізны, аўтар уводзіць у навуку аб літаратуры новы гісторыка-літаратурны матэрыял, які захоўваецца ў яе асабістым архіве.

Практычная значнасць работы: вынікі дадзенага даследавання могуць быць выкарыстаны пры вывучэнні рускай літаратуры другой паловы XX стагоддзя ў сярэдніх і вышэйшай школах Рэспублікі Беларусь. Работа прайшла апрабачую на студэнцкай навуковай канферэнцыі, што праводзілася ў 2015 г., і на Карпаўскіх навуковых чытаннях у 2013, 2014 гг.

Дыпломная работа выканана самастойна.